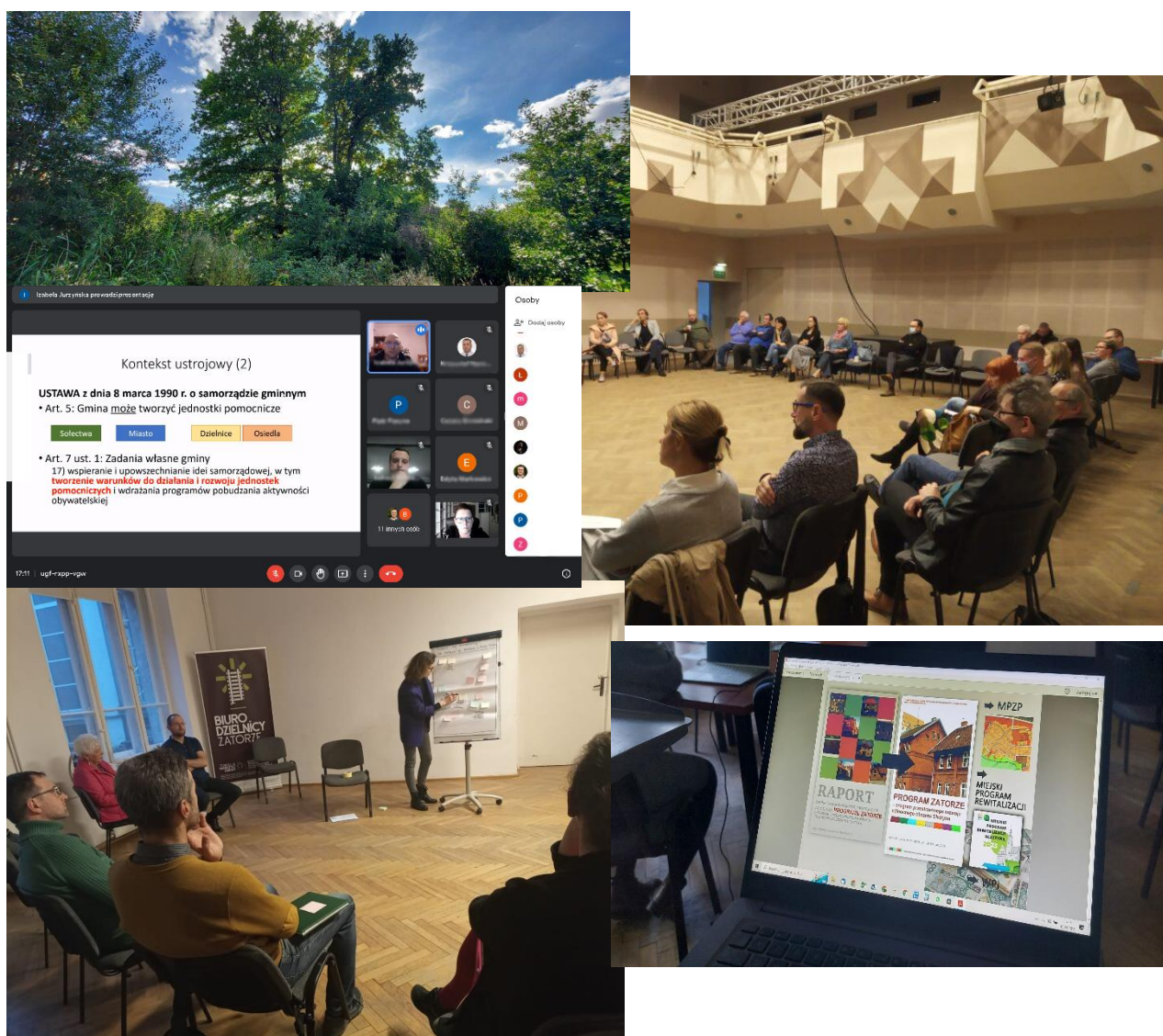

RAPORT KOŃCOWY

z wdrażania projektu „Olsztyńskie Zatorze też może. Pilotaż oddolnego zarządzania dzielnicą”

Olsztyn, październik 2022

Projekt realizowany z dotacji programu Aktywni Obywatele – Fundusz Krajowy, finansowanego przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię w ramach Funduszy EOG

I. Główne założenia projektu

Projekt „Olsztyńskie Zatorze też może. Pilotaż oddolnego zarządzania dzielnicą” realizowany był przez Fundację Warsztat Zmiany (lider projektu) we współpracy z samorządem Gminy Miasto Olsztyn (partner) w okresie 1.02.2021 – 30.09.2022. Projekt uzyskał wsparcie z Programu Aktywni Obywatele – Fundusz Krajowy, finansowanego przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię w ramach funduszy EOG.

Celem projektu było zwiększenie poziomu partycypacji społecznej mieszkańców olsztyńskiej dzielnicy Zatorze oraz angażowanie ich do wzięcia współodpowiedzialności za jej rozwój.

Projekt polegał na przeprowadzeniu pilotażu metody *Quartiermanagement*, czyli zaczerpniętej z niemieckiego miasta Aachen metody oddolnego Zarządzania Dzielnicą (ZD), na terenie osiedli Podleśna, Wojska Polskiego, Zatorze i Zielona Górka w Olsztynie, które tworzą dość spójną pod względem przestrzennym oraz społeczno-gospodarczym część miasta nazywaną Dzielnicą Zatorze.

Metoda działania przyjęta w projekcie zakładała partycypacyjne angażowanie mieszkanki i mieszkańców osiedli w sprawy lokalne, budowanie ich aktywności obywatelskiej. Służyć temu miały w szczególności: powołanie Menedżera/ki Dzielniczy, utworzenie Biura Dzielniczy oraz organizowanie cyklicznych Konferencji Dzielniczy jako narzędzia komunikacji między mieszkańcami, NGO, grupami nieformalnymi, władzami miasta, przedsiębiorcami i innymi podmiotami.

II. Przebieg projektu – zrealizowane działania

Rozpoczęcie realizacji projektu przypadło na luty 2021 r., a więc okres licznych ograniczeń i obostrzeń spowodowanych epidemią koronawirusa SARS-CoV-2. Z tego względu pierwsze trzy miesiące projektu poświęciliśmy na organizację zespołu wdrażającego projekt oraz lokalizację Biura Dzielniczy Zatorze w budynku Centrum Edukacji i Inicjatyw Kulturalnych przy ulicy Parkowej. W pierwszej kolejności zatrudniliśmy koordynatora projektu i specjalistę ds. komunikacji oraz Menedżerkę Biura DZ. Były to kluczowe osoby odpowiedzialne - we współpracy z Prezesem Zarządu Fundacji - za wdrażanie projektu przez cały okres jego realizacji.

Jednym z pierwszych zadań merytorycznych była promocja idei zarządzania dzielnicą wśród mieszkańców dzielnicy, przedstawiceli samorządu miasta, organizacji społecznych i innych interesariuszy. Działania szczegółowe: wizualizacja, opracowanie i wydruk plakatów, informacja na stronie www Fundacji, w mediach społecznościowych - utworzono funpage Biuro Dzielniczy Zatorze, informacje w mediach lokalnych, a także organizacja webinarium nt. metodyki Quartiermanagement - spotkanie z Joanną Szymańską zajmującą się zarządzaniem dzielnicą w Aachen (webinarium odbyło się 29 kwietnia 2021 r.).

Jednocześnie Menedżerka Dzielniczy rozpoczęła działania środowiskowe, mające na celu zdiagnozowanie potencjału społecznego i instytucjonalnego DZ a zarazem informowanie o założeniach naszego projektu - badanie ankietowe oraz spotkania grupowe i indywidualne z liderami - radnymi Rady Miasta Olsztyna, przedstawicielami Rad Osiedli, organizacji

społecznych i grup nieformalnych. Doprowadziły one do stworzenia listy kluczowych interesariuszy projektu. Ponadto MD zajęła się animacją lokalną, poszukiwaniem partnerów, co zaowocowało m.in. podpisaniem umowy o współpracy z Miejskim Ośrodkiem Kultury w Olsztynie i wspólną realizacją warsztatów "Inna Mapa na Zatorzu", a także uruchomieniem punktu konsultacyjnego Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego oraz spotkaniem "OBO - śniadanie na trawie".

W sierpniu ogłosiliśmy nabór wniosków na zorganizowanie i przeprowadzenie inicjatyw lokalnych przez mieszkańców Dzielniczy Zatorze (Osiedli: Podleśna, Wojska Polskiego, Zatorze, Zielona Góra) pod hasłem "Zatorze inicjatyw". Grupy inicjatywne w przygotowaniu mini projektów oraz dokumentów wspierała Menedżerka Dzielniczy. W odpowiedzi na konkurs wpłynęły 4 wnioski, które oceniała komisja konkursowa złożona z przedstawicieli Fundacji WZ, partnera - Urzędu Miasta Olsztyna oraz zaprzyjaźnionej organizacji społecznej. Komisji zdecydowała o przyznaniu wsparcia na realizację 3 inicjatyw - Deszcz szanuję i wykorzystuję, Mecz piłki nożnej Seniorzy kontra młodzi oraz Święto Pieczonego Ziemniaka.

Z ważniejszych wydarzeń w pierwszym etapie realizacji projektu warto również wymienić organizację spotkania Rad Osiedli z Dyrektorem Zarządu Dróg, Zieleni i Transportu, które odbyło się 22 września 2021 r. Celem spotkania było wypracowanie bardziej efektywnych metod komunikacji pomiędzy mieszkańcami, radami osiedli i ZDZiT. Cel ten udało się osiągnąć, ponieważ uczestnicy ustalili najbardziej optymalne drogi wzajemnego informowania się o tematach wymagających interwencji.

Można przyjąć, że z końcem września 2021 r. - wraz z ogłoszeniem terminu pierwszej Konferencji Dzielniczy Zatorze - zakończył się pierwszy etap realizacji projektu. Działania w tym okresie były skupione na informowaniu interesariuszy o inicjatywie oddolnego zarządzania dzielnicą, a także zachęcaniu mieszkańców do wspólnych działań. W tym czasie uruchomiliśmy jeden proces wsparcia eksperckiego dla grupy mieszkańców tzw. Niedźwiedzia (ul. Chełmińska), którzy wystąpili do Urzędu Miasta Olsztyna z wnioskiem o nadanie dwóm dębom statusu pomników przyrody. Inicjatywa obywatelska natrafiła jednak na pewien opór ze strony urzędników, w związku z czym rolą BDZ stało się wspieranie mieszkańców, pomoc w przygotowaniu pism w sprawie, a także finansowanie pomocy ekspertów z różnych dziedzin.

Pierwszą Konferencję Dzielniczy Zatorze zorganizowaliśmy 12 października 2021 r. w sali widowiskowo-koncertowej - budynek Centrum Edukacji i Inicjatyw Kulturalnych (CEiIK) w Olsztynie, gdzie mieszczą się również Biuro Dzielniczy Zatorze i siedziba FWZ. Spotkanie odbywało się z zachowaniem reżimu sanitarnego związanego z epidemią COVID-19. W programie przewidziane były m.in. prezentacja założeń projektu przez Menedżerkę Dzielniczy; informacja Kierownik Referatu Planistycznego Wydziału Urbanistyki i Architektury Urzędu Miasta Olsztyna o postępie prac nad Programem Zatorze; prelekcja przedstawiciela Pracowni Zmiany pod hasłem "Odbetonowanie - mądre zielone zmiany w mieście"; a także dyskusja dotycząca obszarów pracy i kooperacji na rzecz rozwoju Dzielniczy Zatorze. W toku dyskusji spisaliśmy listę zagadnień w różnych obszarach m.in. zagospodarowanie przestrzeni, dbanie o obszary zielone, ochrona środowiska, komunikacja publiczna, dostępność usług publicznych i problemy społeczne na terenie Dzielniczy Zatorze. Wnioski te stały się podstawą do dalszych działań Biura DZ oraz współpracy z interesariuszami projektu, szczególnie

Radami Osiedli i samorządem miasta. W pierwszej konferencji DZ uczestniczyło 25 osób (nie licząc przedstawicieli Fundacji), w tym Radni Rady Miasta, pracownicy Urzędu Miasta, członkowie Rad Osiedli, przedstawiciele organizacji pozarządowych, spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych, a także mieszkańcy DZ.

Okres od pierwszej do drugiej Konferencji DZ można uznać za drugi etap realizacji projektu. Ze względu na wzrost zachorowań na COVID-19, a także niską frekwencję na spotkaniu na temat dostępu do informacji publicznej w dniu 23 listopada, zrezygnowaliśmy z realizacji II Konferencji DZ, która miała się odbyć pierwotnie 7 grudnia w formie bezpośredniej, na rzecz spotkania online. Rozpoczęte procesy eksperckie również zostały “przeniesione” w tym czasie do sieci i realizowane w formie kontaktów zdalnych. Było to opracowanie ekspertyzy dot. miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Koszarów Dragonów, a także zlecenie opinii prawnej w przedmiocie objęcia ochroną prawną dębów Ewa i Adam.

Przełom roku 2021 i 2022 wiązał się również z istotną zmianą w zespole realizującym projekt. Osoba, która dotychczas pełniła funkcję koordynatora projektu i specjalisty ds. komunikacji, rozwiązała umowę. Audyt wewnętrzny przeprowadzony przez nową koordynatorkę projektu wykazał potrzebę zmian w projekcie, przede wszystkim jego wydłużenia oraz lepszej organizacji pracy i dokumentowania działań. Opracowany został ponadto szczegółowy plan działań w zakresie wsparcia eksperckiego i organizacji konferencji dzielnicy, aby nadrobić braki z wdrażania projektu w 2021 r.

Druga Konferencja Dzielnicy Zatorze odbyła się 9 lutego 2022 r. w formie wideokonferencji. Tematem przewodnim wydarzenia była: “Rola Rad Osiedli w rozwoju Dzielnicy Zatorze”. Program spotkania składał się z 3 części merytorycznych: a) wprowadzenie do tematyki, prezentacja nt. podstaw ustrojowych, przykłady działania Rad Osiedli w innych miastach (np. Poznań, Płock), wyzwania i dylematy; b) prezentacja 4 Rad Osiedli istniejących na terenie Dzielnicy Zatorze; c) praca warsztatowa i dyskusja korespondująca z tematem Konferencji. W spotkaniu uczestniczyły 22 osoby, w tym w tym Radni Rady Miasta, pracownicy Urzędu Miasta, członkowie Rad Osiedli, przedstawiciele organizacji społecznych. W toku debaty zebraliśmy uwagi, postulaty, propozycje zmian w zakresie organizacji pracy i kompetencji Rad Osiedli, które następnie przekazaliśmy Prezydentowi Olsztyna. Ponadto konferencja zainicjowała proces partycypacyjny ukierunkowany na wypracowanie projektu nowego statutu Rad Osiedli, realizowanego przy wsparciu eksperckim.

Wraz z wiosną zdynamizowaliśmy działania w zakresie wspierania procesów partycypacyjnych w ramach BDZ. Zatrudniliśmy ekspertów, którzy zajmowali się następującymi tematami:

- zaangażowanie w proces tworzenia strategii rozwiązywania problemów społecznych w mieście Olsztyn;
- wypracowanie projektu/koncepcji utworzenia skwerów na Zatorzu;
- projektowanie koncepcji zagospodarowania ulicy Kolejowej oraz nadania jej nowych funkcji;
- przygotowanie wytycznych/opinii w zakresie ochrony małych zwierząt w Parku Jakubowo oraz projektów schronień;
- opinia dendrologiczna dot. starych dębów przy ulicy Radiowej, dla których mieszkańcy starają się o nadanie statusu pomników przyrody;

- rozpoznanie potrzeb i oczekiwań interesariuszy Biura Dzielniczy Zatorze wobec przyszłego funkcjonowania Biura;
- sieciowanie i mapowanie organizacji pozarządowych działających na Zatorzu i w mieście, z uwzględnieniem zasobów sektora społecznego, grup docelowych, realizowanych działań;
- opinia do projektu Programu przestrzennego rozwoju północnego obszaru Olsztyna (Program Zatorze).

Organizowane w ramach projektu wsparcie eksperckie stanowiło ważne “zaplecze” dla zainicjowanych i toczących się procesów partycypacyjnych. Ekspertci dostarczali wiedzy fachowej na potrzeby lokalnych liderów i mieszkańców, wspomagając zrozumienie zagadnień od strony merytorycznej i formalnej, a także poszukiwanie rozwiązań i dialog z przedstawicielami partnera - Samorządem Miasta Olsztyna.

W międzyczasie trwało opracowanie diagnozy społecznej Dzielniczy Zatorze. Zebrane zostały dane dotyczące sytuacji w obszarach usług społecznych jak np. edukacja, służba zdrowia, sport, ekonomia i rynek pracy, a także analiza problemów społecznych. Do jej opracowania posłużyły dane zastane tj. dostępne raporty, opracowania, statystyki i dokumenty wypracowane w ramach projektu, a ponadto przeprowadzono badania ankietowe. Diagnoza społeczna zawiera opis uwarunkowań przestrzennych, historycznych przyrodniczych i społecznych, kontekst strategiczny i programowy rozwoju Dzielniczy Zatorze, a także wyniki badania ankietowego przeprowadzonego za pomocą formularza elektronicznego i papierowego. W ostatniej części opracowania zawarte są wnioski i rekomendacje dotyczące jakości życia, problemów społecznych, spraw ważnych dla mieszkańców i mieszkank Dzielniczy Zatorze. Opracowanie raportu umożliwiło określenie skali i zakresu problemów w określonych obszarach.

Trzecią Konferencję Dzielniczy Zatorze pod hasłem “ProjektujeMy Kolejową” zorganizowaliśmy 28 maja 2022 r. w postaci dwuetapowej: spacer badawczy na ulicy Kolejowej oraz warsztaty kreatywne w budynku CEiIK-u. W tym spotkaniu wzięło udział 12 osób, w tym 1 radny Rady Miasta, przedstawiciele Urzędu Miasta Olsztyna oraz Zarządu Dróg, Zieleni i Transportu, a także mieszkańcy miasta. W toku dyskusji i prac warsztatowych prowadzonych przy wsparciu ekspertów stworzono koncepcję zagospodarowania ulicy Kolejowej, w kierunku lepszego wykorzystania jej potencjału oraz poprawy estetyki i dostępności przestrzeni dla wszystkich, w tym osób ze szczególnymi potrzebami.

Ostatnią z zaplanowanych w projekcie, czyli czwartą Konferencję Dzielniczy Zatorze, zorganizowaliśmy 26 września 2022 r. w siedzibie CEiIK w Olsztynie. Spotkanie pod hasłem “Pilotaż i co dalej?” miało nam dostarczyć informacji zwrotnej od uczestników na temat potrzeb i oczekiwań w kwestii dalszego funkcjonowania Biura Dzielniczy Zatorze. W programie uwzględniliśmy podsumowanie projektu, prezentację wyników badań “Diagnoza Społeczna Zatorza”, a także warsztaty - Jak powinno funkcjonować BDZ w przyszłości. Pomimo niezbyt dużej frekwencji - obecnych było 12 osób - konferencja była bardzo twórczym i wartościowym spotkaniem, zaś jej wyniki posłużą nam do planowania i realizacji dalszych działań w zakresie zarządzania dzielnicą.

Biuro Dzielniczy było miejscem dostępnym dla wszystkich zainteresowanych, ze względu na brak barier architektonicznych i komunikacyjnych, a także dostosowanie czasu pracy do

potrzeb odbiorców. W zależności od zapotrzebowania, spotkania odbywały się w godzinach popołudniowych i wieczornych, a nawet w weekendy. Menedżerka Dzielniczy kreowała też przestrzeń do dyskusji w ramach spotkań bezpośrednich odbywających się w siedzibie Biura Dzielniczy, takie jak wspólne posiedzenia Rad Osiedli, spotkanie z funkcjonariuszami Policji i Staży Miejskiej pełniącymi służbę w charakterze dzielnicowych na terenie szeroko pojętego Zatorza, czy spotkanie z konsultantem ds. planowania systemów transportu z Radą Osiedla Zatorza, na temat rozwiązań dotyczących organizacji i uspokojenia ruchu na osiedlu. Ważnym obszarem działania BDZ i MD była ponadto współpraca z innymi podmiotami, szczególnie z organizacjami i grupami nieformalnymi, w realizacji ciekawych przedsięwzięć aktywizujących społeczność, np. spotkania szkoleniowe pt.: "O dobrostan bezdomnych zwierząt" (30.11. i 7.12.2021), Śmieci do kosza, nie do pieca – ekologiczna kampania społeczna dla Zatorza (grudzień 2021), Dzień Ziemi (23.04.2022), Dzień Europy 2022 – rowerowa gra miejska (9.05.2022), Dzikie spotkania z Marcinem Kostrzyńskim (12.06.2022). Co więcej, w momencie rozpoczęcia konfliktu zbrojnego na terenie Ukrainy, Menedżerka Dzielniczy włączyła Biuro Dzielniczy w działania pomocowe na rzecz sąsiada - zbieranie darów rzeczowych, produktów medycznych i artykułów żywnościowych a następnie ich przekazywanie do Ukrainy, w czym współpracowaliśmy m.in. z olsztyńskim Bankiem Żywności, Eparchią Olsztyńsko-Gdańską, Związkiem Stowarzyszenie Razem w Olsztynie, Teatrem Nowym w Olsztynie, lokalnymi aktywistami. Było to działanie dodatkowe, które nie wiązało się z ponoszeniem wydatków w ramach projektu, bazowało zaś na pracy Menedżerki Dzielniczy i innych członków zespołu, w tym współpracujących z FWZ wolontariuszy. Chcieliśmy pokazać naszą solidarność z najechanym narodem ukraińskim, wykazać ludzką życzliwość i pomoc. Wartością dodaną tego działania było to, że do Biura Dzielniczy Zatorze z darami przybyło wiele osób, które wcześniej nie pojawiały się na naszych spotkaniach czy współorganizowanych przez nas wydarzeniach.

W tym miejscu nie można ponadto pominąć działań ukierunkowanych na rozwój instytucjonalny Fundacji. W okresie od marca 2021 r. do marca 2022 r. zatrudniliśmy specjalistę ds. komunikacji, który odpowiadał w szczególności za promocję idei zarządzania dzielnicą i działalności Biura Dzielniczy Zatorze w oparciu o plan działań komunikacyjnych, w tym administrowanie stroną www Fundacji i redagowanie zamieszczanych na niej treści, współpracę z Menedżerką Dzielniczy w zakresie promocji w mediach społecznościowych, dbanie o prawidłowe informowanie o finansowaniu projektu z Funduszy EOG w ramach Programu Aktywni Obywatele - Fundusz Krajowy.

W lutym 2022 r. odbyło się doradztwo w zakresie komunikacji społecznej - 2 spotkania w wymiarze 5 godzin każde (łącznie 10 godzin) dotyczące: 1. strategii komunikacyjnej, w tym typy komunikacji, style i formy, zarządzanie strategiczne w obszarze komunikacji; przygotowanie komunikatów, segmentacja odbiorców, wybór grup docelowych; 2. tradycyjne narzędzia marketingu, promocja online, w tym komunikaty wizualne, kontakt bezpośredni, marketing szeptany, promocja w mediach społecznościowych. W spotkaniach doradczych uczestniczyli: Prezes Zarządu, członkini Rady Programowej, koordynatorka projektu oraz Menedżerka Dzielniczy - osoby zaangażowane nie tylko w realizację projektu, ale również planowanie i wdrażanie strategii rozwoju Fundacji.

Ze środków dotacji przeznaczonej na rozwój instytucjonalny sfinansowaliśmy zakup mebli i wyposażenia do Biura FWZ, w tym stolik, 2 krzesła, zabawki i gry edukacyjne, artykuły

plastyczne i kreatywne, dzięki którym to zakupom stworzyliśmy kącik dziecięcy bardzo przydatny w sytuacji odwiedzania Biura DZ przez osoby z dziećmi. Ponadto środki na rozwój instytucjonalny pozwoliły na zakup a następnie przedłużenie usługi domeny i hostingu dla strony Fundacji www.fwz.org.pl utworzonej w ramach projektu.

W naszych działaniach staraliśmy się uwzględniać zasady: dobrego rządzenia, równych szans kobiet i mężczyzn, dostępność dla osób o różnych potrzebach i sytuacji rodzinnej oraz zrównoważonego rozwoju. Pierwszą z zasad stosowaliśmy, kierując się wymogami w zakresie jawności, przejrzystości i odpowiedzialności. Funkcjonowanie Biura Dzielniczy było transparentne, uczestnicy poszczególnych inicjatyw byli włączani w ich planowanie i realizację, zaś Menedżerka Dzielniczy na bieżąco przekazywała interesariuszom informacje o planowanych i realizowanych działaniach, wysyłanych pismach, a także wypracowanych materiałach, które były również publikowane na stronie internetowej Fundacji.

Zasada równości szans kobiet i mężczyzn była respektowana w szczególności poprzez przekaz medialny i język nie utrwalający stereotypów, a także równościowe zarządzanie zespołem projektowym. O zatrudnieniu personelu decydowały kompetencje, zaś elastyczne podejście do czasu pracy sprzyjało godzeniu obowiązków zawodowych i rodzinnych. Dostępność dla osób o różnych potrzebach i sytuacji rodzinnej była zapewniona przez ulokowanie BDZ oraz organizację wydarzeń w miejscach dostosowanych do potrzeb osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności, w godzinach umożliwiających na korzystanie z oferty przez różne grupy. Ażeby lepiej dostosować biuro do potrzeb rodziców z małymi dziećmi, zakupiliśmy wyposażenie i materiały umożliwiające stworzenie kącika dziecięcego.

Ostatnia z zasad programu, tj. zasadę zrównoważonego rozwoju, realizowaliśmy wielopoziomowo. Tematyka ochrony środowiska i rozwijania zieleni miejskiej była jednym z głównych obszarów zaangażowania MD i ekspertów. Ponadto wprowadziliśmy rozwiązania z zakresu zielonego biura, oznaczające w szczególności minimalizowanie zużycia energii i materiałów, druk dwustronny i rezygnację z drukowania wielu dokumentów i materiałów, które mogą być przechowywane w wersji elektronicznej. Uważamy, że w tym kontekście ważnym posunięciem było też ulokowanie BDZ w budynku CEiIK, w przyjaznej atmosferze tuż obok Parku Jakubowo i Lasu Miejskiego. Przy budynku CEiIK znajduje się pętla autobusowa i możliwy jest dojazd komunikacją miejską z różnych części miasta i Dzielniczy. Lokalizacja ta była więc korzystna zarówno dla Menedżerki Dzielniczy, jak i uczestników przyjeżdżających na różne spotkania i Konferencje DZ.

III. Współpraca z Partnerem - Samorządem Miasta Olsztyna

Ważnym aspektem wszystkich opisanych wyżej działań stanowiła współpraca z Partnerem formalnym w projekcie - Samorządem Miasta Olsztyna. Przedstawiciele partnera uczestniczyli w spotkaniach roboczych i Konferencjach Dzielniczy, aktywnie włączając się w dyskusje, tłumacząc zawiałości działania administracji samorządowej. Z jednej strony zauważaliśmy przychylność i otwartość urzędników na postulaty społeczności lokalnej, z drugiej - trudności w rozmowach na szczeblach decyzyjnych.

Obserwując doniesienia medialne oraz prowadząc rozmowy kularowe, uważamy, że jest wiele różnych przyczyn tej sytuacji. Samorząd miasta zaangażowany jest w duże inwestycje

infrastrukturalne, m.in. rozbudowa linii tramwajowych, budowa nowej hali widowiskowej, które chociaż dofinansowane są z Funduszy Europejskich, wymagają wnoszenia znacznych środków jako wkładu własnego. Ponadto z powodu zmian w polityce podatkowej oraz rosnącej inflacji, wpływającej na wzrost kosztów utrzymania, sytuacja finansowa miasta pogarsza się. Decydenci miejscy (prezydent, radni) muszą podejmować szereg trudnych decyzji, a to nierzadko odbywa się kosztem wspierania działań obywatelskich i społecznych.

Wyzwaniem we współpracy z samorządem było dla nas także ulokowanie Biura Dzielnicy, można by rzec na linii styku pomiędzy administracją samorządową a mieszkańcami miasta. Doświadczaliśmy tego, że w relacjach władzy publicznej z obywatelami nierzadko rodzą się konflikty wynikające z rozdzwieniu pomiędzy rosnącymi potrzebami i oczekiwaniami społeczności a realnymi możliwościami ich zaspokojenia przez urząd. Praca Prezydenta, Radnych i urzędników jest cały czas oceniana, krytykowana, bywa więc, że przedstawiciele samorządu się “usztynniają”, nie chcą podejmować się dodatkowych działań, które nie są traktowane priorytetowo przez włodarzy. Z tego względu animowanie społeczności, zbieranie postulatów, inicjowanie procesów zaangażowania obywateli, jakkolwiek ważne z punktu widzenia interesu publicznego i dobra wspólnego, mogło rodzić poczucie wrogości i niechęci niektórych pracowników samorządowych do udziału w toczących się pracach Konferencji Dzielnicy.

Ostatecznie jednak pozytywnie oceniamy partnerstwo, jako jeden z nielicznych przejawów formalnej współpracy Gminy Miasto Olsztyn z organizacją pozarządową. Warto wspomnieć, że projekt “Olsztyńskie Zatorze też może...” w sprawozdaniach z realizacji rocznych programów współpracy miasta z organizacjami pozarządowymi za 2020 i 2021, był prezentowany jako jedyny wspólny projekt samorządu i NGO. Pozytywne jest też wciąż przychylne nastawienie urzędników do procesów partycypacyjnych kontynuowanych po zakończeniu realizacji projektu. Dla przykładu, wypracowana w toku projektu koncepcja Skwerów na Zatorzu znalazła uznanie wydziałów urbanistyki oraz strategii, zaś pracownicy Urzędu Miasta włączyli się we wspólne poszukiwanie rozwiązań, w jaki sposób te pomysły można by wcielić w życie pomimo deficytu środków w budżecie miasta (np. wykorzystując mechanizm Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego).

IV. Efekty wdrażania projektu

Efekty projektu dotyczą zarówno wytworzonych w jego ramach produktów, czyli dóbr i usług, które zostały udostępnione różnym grupom odbiorców, jak i rezultatów odnoszących się do korzyści, pozytywnych zmian w bezpośrednich uczestnikach.

Zrealizowane produkty to:

- 1) druk 30 plakatów skierowanych do mieszkańców i innych aktorów społecznych dzielnicy Zatorze;
- 2) 203 godziny doradztwa świadczonych przez ekspertów w zakresie np. prawa, urbanistyki, komunikacji i spraw społecznych i inne w obszarze związanym z zarządzaniem dzielnicą;
- 3) 1 film promujący realizację projektu;
- 4) 1 diagnoza społeczna dzielnicy Zatorze;

- 5) 1 raport końcowy wraz z rekomendacjami na temat rezultatów pilotażu;
- 6) 1 kampania komunikacyjna wśród mieszkańców dzielnicy Zatorze;
- 7) utworzenie Biura Dzielniczy i powołanie Menedżera Dzielniczy;
- 8) organizacja 4 Konferencji Dzielniczy;
- 9) zorganizowanie 1 konkursu inicjatyw oddolnych i sfinansowanie 3 oddolnych inicjatyw mieszkańców (bez regrantingu);
- 10) 3 projekty/rekomendacje do uchwał dot. planu rozwoju dzielnicy do Urzędu Miasta Olsztyna;
- 11a) udział w projekcie 81 mieszkańców Zatorza,
- 11b) udział w projekcie 19 NGO,
- 11c) udział w projekcie 4 rad osiedli (Rada Osiedla Zatorze, Wojska Polskiego, Zielona Górka, Podleśna);
- 11d) udział w projekcie przedstawicieli Partnera;
- 11e) udział w projekcie 12 instytucji.

Rezultaty założone we wniosku o dofinansowanie projektu są w większości sformułowane w sposób "miękki", jakościowy, przez co są trudne do zmierzenia i wykazania. Podsumowując poniżej efekty wdrażania projektu, wymieniamy kolejne rezultaty, od razu też odnosząc się do każdego z nich, tzn. odpowiadając na pytanie, na ile dany rezultaty został osiągnięty, a także jaką zmianę w sytuacji odbiorców i lokalnej społeczności on spowodował. Źródłem informacji oraz wnioskowania są dokumenty wytworzone w trakcie realizacji projektu, m.in. listy obecności, notatki i protokoły ze spotkań, a także rekomendacje wypracowane podczas czwartej Konferencji DZ, która została poświęcona ewaluacji projektu. Ważnym źródłem informacji potrzebnych do określenia zmiany społecznej były również obserwacje własne oraz wywiady z liderami prowadzone przez Menedżerkę Dzielniczy.

Rezultat 1. Stworzenie trwałych ram i zwiększenie współpracy na poziomie dzielnicy wokół wspólnych spraw społecznych pomiędzy mieszkańcami, Samorządem i JST (szkoły, inst. kulturalne), NGO, Rady Osiedli, gr. nieformalnymi, biznesem i in.

Rezultat osiągnięty częściowo: Niektóre jego aspekty zostały zrealizowane: tj. nastąpiło powołanie Biura Dzielniczy Zatorze i zaangażowanie w partycypacyjny proces zarządzania Dzielnicą przedstawicieli różnych środowisk - mieszkańców, rad osiedli, grup nieformalnych, organizacji pozarządowych a także samorządu miasta reprezentowanego przez Radnych RM i urzędników. Wiele z tych osób występowało w kilku rolach, ze względu na pełnienie ról w różnych podmiotach i grupach społecznych, mogło się dzielić swoją wiedzą, doświadczeniem życiowym i zawodowym (np. z perspektywy funkcjonowania spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych, uczelni wyższych czy lokalnego biznesu). Trudno na tym etapie rozsądzić, na ile ramy współpracy stworzone w ramach Biura DZ oraz Konferencji DZ okazały się trwałe. Nie doprowadziliśmy do tego, aby sformalizować KDZ w postaci zespołu czy ciała dialogu obywatelskiego, np. jako organu konsultacyjno-doradczego działającego przy

Prezydencie Olsztyna. Dlatego też grupa liderów angażujących się w pracę BDZ współpracuje z nami nadal nieformalnie.

Rezultat 2. Wypracowanie narzędzi współpracy organizacji społecznych z przedstawicielami Samorządu

Rezultat osiągnięty: Głównymi narzędziami współpracy z samorządem stworzonymi w ramach projektu było Biuro Dzielniczy Zatorze, prowadzone przez Menedżerkę Dzielniczy, oraz Konferencje Dzielniczy Zatorze. Elementy te stanowiły bazę dla pilotażu partycypacyjnego procesu zarządzania Dzielnicą z udziałem przedstawicieli różnych środowisk - mieszkańców, rad osiedli, grup nieformalnych, organizacji pozarządowych a także samorządu miasta reprezentowanego przez Radnych RM i urzędników. W ramach tego procesu odbywały się spotkania robocze w mniejszych grupach - według kryterium podmiotowego (jak np. spotkanie rad osiedli z przedstawicielami ZDZiT, spotkanie z policją i strażą miejską) lub przedmiotowego (spotkania z ekspertami zajmującymi się różnymi dziedzinami). W ramach tych spotkań również wypracowywaliśmy rozwiązania, aby bardziej efektywnie komunikować się i współpracować z samorządem. Przykłady to uzgodnienie ścieżek przekazywania informacji (zgłoszeń o sytuacjach problemowych) do ZDZiT-u oraz informacji zwrotnej z instytucji, co pozwoliło usprawnić komunikację z tą jednostką miejską. Inny przykład to wspólnie wypracowywane i podpisywane przez wielu interesariuszy pisma składane do Urzędu Miasta Olsztyna dotyczące spraw istotnych dla dzielniczy, np. Programu dla Zatorza. Reprezentantem różnych stron sygnujących dane pismo było Biuro Dzielniczy Zatorze, które koordynowało komunikację, przekazując pisma do Urzędu oraz odpowiedzi przychodzące z urzędu miasta.

Rezultat 3. Poprawa kompetencji liderów dzielniczy Zatorze w obszarach krytycznych dla funkcjonowania dzielniczy związanych m.in. z planowaniem przestrzennym, lokalną polityką społeczną, transportem zbiorowym, ale też zarządzaniem finansami samorządu, aspektami prawnymi i in.

Rezultat osiągnięty: Wsparcie eksperckie organizowane w ramach projektu dotyczyło wymienionych wyżej obszarów istotnych dla funkcjonowania dzielniczy. Eksperci spotykali się z przedstawicielami społeczności DZ, prezentowali zagadnienia merytoryczne, wspólnie z uczestnikami diagnozowali problemy, przygotowywali opinie/ekspertyzy, które były udostępniane odbiorcom. Równie ważne było wsparcie procesów partycypacyjnych przez Menedżerkę Dzielniczy, która pomagała przygotowywać pisma do samorządu miasta, doradzała w kwestii dalszego prowadzenia sprawy, wyboru metod działania itp. Istotny był także sam udział w spotkaniach roboczych i Konferencjach DZ - w trakcie dyskusji były prezentowane zagadnienia krytyczne dla funkcjonowania dzielniczy, różne stanowiska i punkty widzenia tych zagadnień. Dzięki temu liderzy uczestniczący w projekcie mogli podnieść swoją wiedzę oraz umiejętności praktyczne, a także motywację i gotowość do działania na rzecz dzielniczy.

Rezultat 4. Podniesienie poziomu wiedzy i zaangażowania mieszkańców w sprawy dzielniczy

Rezultat osiągnięty: Uzasadnienie jak wyżej, ponieważ działania BDZ były ukierunkowane na podnoszenie wiedzy i zaangażowania nie tylko liderów (w większości zamieszkujących DZ), ale też "zwykłych" mieszkańców nie reprezentujących żadnych podmiotów, ale

zainteresowanych w jakiś sposób sprawami ich podwórka, ulicy, osiedla. Osoby te mogły również, na równych prawach, korzystać ze wsparcia i uczestniczyć w wydarzeniach organizowanych w ramach projektu. Dzięki temu zaangażowaniu mogli podnieść swoją świadomości i wiedzę, a także motywację i gotowość do działania na rzecz dzielnicy.

Rezultat 5. Zwiększenie aktywności społecznej i obywatelskiej wśród mieszkańców dzielnicy Zatorze

Rezultat osiągnięty: Aktywność społeczna animowana w projekcie dotyczyła zaangażowania mieszkańców na rzecz najbliższego im otoczenia. Namacalne przykłady to efekty inicjatyw oddolnych sfinansowanych w ramach projektu, jak np. mini projekt mieszkańców Zaułku Optymistów związany ze zbieraniem i wykorzystywaniem wody deszczowej, a także ofiarność i zaangażowanie mieszkańców w akcję BDZ na rzecz pomocy Ukrainie. Z kolei aktywność obywatelska dotyczyła inicjatyw i spraw, których załatwienie wymagało podejmowania relacji z administracją samorządu miasta lub innych instytucji publicznych (np. wojewoda, wojewódzki inspektor ochrony środowiska).

6. Wyłonienie nowych lokalnych liderów wśród mieszkańców dzielnicy Zatorze i wsparcie dotychczasowych

Rezultat osiągnięty: Projekt od początku był ukierunkowany na współpracę z dotychczasowymi liderami społeczności Dzielnicy, w szczególności członkami Rad Osiedli i organizacji społecznych. W jego trakcie pojawiały się też nowe osoby, których wcześniej nie znaliśmy i nie braliśmy pod uwagę jako możliwych lokalnych liderów.

7. Zwiększenie liczby mieszkańców i liderów dzielnicy Zatorze zaangażowanych w procesy partycypacyjne

Rezultat osiągnięty: W projekcie wzięło udział 119 osób (nie licząc uczestników wydarzeń otwartych), z czego szacujemy ponad 3/4 było mieszkańcami i liderami Dzielnicy Zatorze. Większość tych osób udało się zaangażować w oddolne zarządzanie dzielnicą w ramach czterech Konferencji Dzielnicy Zatorze oraz spotkań roboczych z ekspertami dotyczących różnych spraw ważnych dla istnienia i rozwoju tej części miasta. Niektóre z tych osób, które uczestniczyły w zainicjowanym w ramach BDZ procesie partycypacyjnym było osobami "nowymi", tj. wcześniej nie angażowało się w sprawy Zatorza.

8. Realizacja procesu partycypacyjnego związanego z rozwojem społecznym olsztyńskiej dzielnicy Zatorze

Rezultat osiągnięty - przez rozwój społeczny rozumiemy ciąg zmian korzystnych dla społeczności zamieszkującej dzielnicę; zmiany te możemy rozpatrywać na różnych płaszczyznach. Cały nasz projekt w swoich założeniach ukierunkowany był na realizację partycypacyjnego procesu nazwanego "oddolnym zarządzaniem dzielnicą". Do dyskusji o problemach i potrzebach DZ, a następnie poszukiwania i wdrażania rozwiązań, skutecznie włączyliśmy przedstawicieli lokalnej społeczności i samorządu miasta.

9. Zwiększenie ilości NGO i lokalnych grup nieformalnych działających na rzecz Zatorza

Rezultat osiągnięty: wykazany wcześniej udział w projekcie 19 organizacji pozarządowych (nie licząc wnioskodawcy - Fundacji Warsztat Zmiany) oznacza, że w działania dziejące się na

terenie dzielnicy, inicjowane/animowane przez Biuro DZ, zaangażowaliśmy sporą grupę podmiotów społecznych. Łącząc i uzupełniając wzajemnie swoje zasoby, wykorzystaliśmy efekt synergii, tzn. sytuację w której działania wspólne dają lepszy efekt niż wysiłki pojedynczych osób czy organizacji.

10. Poprawa sposobu komunikowania się pomiędzy instytucjami samorządowymi, sektorem społecznym i mieszkańcami dzielnicy Zatorze

Rezultat osiągnięty: Uzasadnienie zawarliśmy częściowo już wcześniej, analizując inne rezultaty projektu, w szczególności numer 1 i 2. Trzeba też zwrócić uwagę na inny aspekt - jakość komunikacji pomiędzy obywatelami a administracją publiczną. Doświadczenia jeśli chodzi o spotkania konsultacyjne organizowane wcześniej przez samorząd miasta (nie tylko te dot. Dzielnicy Zatorze, ale też innych części miasta czy spraw ważnych dla całej wspólnoty samorządowej) są raczej umiarkowane a nierzadko ujemne. Wysoki poziom niezadowolenia i roszczeniowości wyrażany ze strony obywateli wobec Prezydenta Miasta i urzędników miał negatywny wpływ na rezultatu procesów konsultacyjnych oraz ogólnie słaby odbiór konsultacji społecznych. W tym kontekście Biuro Dzielniczy Zatorze jako struktura pośrednia pomiędzy władzą a obywatelem i niezależna od obu stron (niczym mediator), okazała się rozwiązaniem sprzyjającym budowaniu przestrzeni dla konstruktywnej i kulturalnej dyskusji, w duchu wzajemnego szacunku i życzliwości.

11. Zmiana w sposobie myślenia administracji publicznej na temat możliwości oddolnego zarządzania dzielnicą Zatorze

Rezultat osiągnięty częściowo - nie możemy potwierdzić, że zmieniliśmy sposób myślenia całej administracji publicznej, za to na pewno przekonaaliśmy niektóre osoby działające z ramienia samorządu miasta Olsztyna do naszej inicjatywy. Jeden z Radnych, wchodzący do Rady Miasta z obszaru Dzielnicy Zatorze, od początku był bardzo sceptyczny, jednak na ostatniej Konferencji Dzielniczy wypowiedział się pozytywnie o projekcie, a nawet snuł wizję stworzenia Biur Dzielnic w całym mieście. Popierające głosy dla naszych działań pojawiały się też ze strony Wiceprezydenta Olsztyna, Pełnomocnika Prezydenta Olsztyna ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi, Wydziału Strategii i Funduszy Europejskich, a nawet Zarządu Dróg, Zieleni i Transportu, która to jednostka regularnie wysyłała swoich przedstawicieli na spotkania robocze i konferencje dzielnicy. Znaczenie ma też fakt, że z informacją o koncepcji oddolnego zarządzania dzielnicą dotarliśmy do radnych RM, którzy uczestniczyli w webinarium w kwietniu 2021 r., a potem w serii spotkań z Menedżerką Dzielniczy oraz w pierwszej i drugiej Konferencji Dzielniczy Zatorze. W działania projektowe włączyliśmy też przedstawicieli innych wydziałów Urzędu Miasta i jednostek organizacyjnych. Biuro Dzielniczy Zatorze stało się rozpoznawalnym podmiotem, który podejmował wiele inicjatyw rzeczniczych i strażniczych (realizowanych również w formie dostępu do informacji publicznej oraz wniosków składanych w interesie publicznym).

12. Stworzenie przestrzeni do dyskusji i kooperacji mieszkańców, rad osiedli, lokalnych instytucji i organizacji działających na rzecz Zatorza

Rezultat osiągnięty - tą przestrzenią były bowiem Biuro Dzielniczy Zatorze i Konferencje DZ, jak również inne formy spotkań aktorów życia społecznego. Działania te były oparte na

wzajemnym szacunku stron, wspólnym diagnozowaniu problemów oraz poszukiwaniu metod ich rozwiązania/zminimalizowania.

Produkty w zakresie rozwoju instytucjonalnego:

- 1) Utworzona i stale aktualizowana strona www Fundacji;
- 2) Utworzony i stale aktualizowany profil Biura Dzielniczy Zatorze na FB;
- 3) Zakupiony laptop z oprogramowaniem;
- 4) Zatrudnienie specjalisty ds. komunikacji przez okres 14 m-cy;
- 5) Doradztwo w zakresie komunikacji społecznej - 10 godzin;
- 6) Zakupione wyposażenie do siedziby FWZ - meble biurowe, artykuły do kąpielni zabaw dla dzieci.

W wyniku działań z zakresu rozwoju instytucjonalnego oraz dostarczenia wyżej opisanych produktów, nastąpiło wzmocnienie potencjału Fundacji do prowadzenia działań informacyjno-promocyjnych i komunikacji z otoczeniem. Wzmocnione zostały niezbędne do tego zasoby rzeczowe, rozwiązania techniczne, a także kompetencje naszej kadry. Dzięki doposażeniu Biura FWZ stworzyliśmy przyjazne miejsce spotkań i dialogu, otwarte dla różnych grup mieszkańców. Wartością dodaną tych działań jest zwiększenie widoczności i rozpoznawalności Fundacji, a także osadzenie naszej organizacji w przestrzeni Dzielniczy Zatorze i miasta.

V. Wnioski i rekomendacje na przyszłość

Pilotaż zarządzania dzielnicą oceniamy w dużej mierze jako sukces. Zarazem post factum wiemy, że niektóre założenia projektu były nazbyt optymistyczne, czy wręcz nierealne do wdrożenia.

Wysokość otrzymanej dotacji oraz konstrukcja budżetu projektu nie pozwoliły nam na zaplanowanie większej liczby kadry zaangażowanej w prowadzenie Biura Dzielniczy. Zabrakło osoby (lub osób), która mogłaby wesprzeć Menedżerkę Dzielniczy w animowaniu społeczności lokalnej, informowaniu i zachęcaniu mieszkańców do udziału w poszczególnych wydarzeniach, a także realizacji większej liczby inicjatyw oddolnych, które mogłyby zainteresować większą grupę mieszkańców ofertą Biura Dzielniczy a w dalszej perspektywie zaangażować ich w oddolne zarządzanie dzielnicą. Tym bardziej, że łatwiej włączyć obywateli w konkretne działania, jednorazowe akcje na rzecz np. poprawy estetyki podwórka, niż oczekiwać udziału w procesach konsultacyjnych i dialogu z urzędnikami. W konsekwencji bazowaliśmy głównie na zaangażowaniu osób bardziej świadomych, mających doświadczenie w pełnieniu funkcji publicznych czy działalności społecznej (np. członkowie rad osiedli, reprezentanci organizacji pozarządowych, spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych).

Dużym wyzwaniem okazało się ponadto przeniesienie 1:1 metody Quartiermanagement z niemieckiego Aachen do Olsztyna. Metoda ta wykształciła się i została dopracowana przez wiele lat praktyki. Założenie, że uda się ją wdrożyć wprost w warunkach polskich, okazało się nie do końca trafne. Napotkaliśmy na opór ze strony lokalnych liderów, aktywistów, wynikający między innymi ze sceptycznego podejścia do tworzenia kolejnych ciał

doradczych/konsultacyjnych, które nie będą miały umocowania w strukturach samorządu i bezpośredniego przełożenia na decyzje i działania administracji publicznej. Sceptycyzm ten był w dużym stopniu zrozumiały, zważywszy na pojawiające się coraz częściej opinie wśród liderów dzielnicowych o pogarszającym się ze strony władz miasta traktowaniu Rad Osiedli, ciał dialogu obywatelskiego czy konsultacji społecznych. W tej sytuacji zdecydowaliśmy się na elastyczne podejście do metody Quartiermanagement. Jako kluczowe uznaliśmy utworzenie Biura Dzielniczy Zatorze i zatrudnienie Menedżerki Dzielniczy, a także organizację Konferencji Dzielniczy oraz spotkań roboczych z ekspertami jako przestrzeni do dyskusji, wymiany opinii i doświadczeń oraz wspólne z przedstawicielami miasta poszukiwanie możliwych rozwiązań, które następnie będzie można przedstawić władzom miasta. Nie podjęliśmy się więc formalizowania Konferencji Dzielniczy jako ciała dialogu, w którego skład będą wchodzić konkretne osoby. Nie wykluczamy jednak takiego ruchu w przyszłości, ponieważ w ciągu realizacji projektu lepiej poznaliśmy lokalne środowisko i jego liderów - osoby, które mogłyby utworzyć trzon Konferencji DZ. Proces ten zajął jednak więcej czasu, niż początkowo zakładaliśmy.

W tym kontekście, bardzo trafnym posunięciem okazało się wydłużenie okresu realizacji projektu aż o sześć miesięcy. Dodatkowy czas dał bowiem więcej przestrzeni do zdiagnozowania potrzeb i zainicjowania procesów partycypacyjnych, które nie zadziałyby się, gdyby nasz projekt zakończył się w marcu 2022 r. Ważne jest dla nas doświadczenie, że niektóre inicjatywy wymagają czasu, stopniowego przygotowania społeczności, nie narzucania - wręcz przeciwnie, dania "wolnej ręki" i chwili na "oddech". Ciekawe jest to, że o tematach związanych z zazielenieniem przestrzeni publicznej mówiliśmy podczas pierwszej Konferencji DZ, natomiast grupa osób zainteresowanych tym tematem wróciła kilka miesięcy później z pomysłem na ulokowanie w kilku miejscach Zatorza nowych skwerów i parków kieszonkowych.

Funkcjonowanie Biura Dzielniczy Zatorze zostało utrzymane po zakończeniu realizacji projektu. Menedżerka Dzielniczy pracuje dalej, kontynuując rozpoczęte procesy partycypacyjne, a także angażując się w nowe tematy. Chwilowo współpracuje z FWZ na zasadzie wolontariatu, jednak zarząd Fundacji chce utrzymać istnienie Biura DZ w przyszłości, jak również powielić to rozwiązanie w innych częściach miasta jako jeden z głównych nurtów naszej działalności. Dlatego też poszukujemy środków, które pozwoliłyby sfinansować zatrudnienie MD oraz wesprzeć jej działania w zakresie animacji społeczności lokalnej.

Przyszłość Biura Dzielniczy Zatorze nie jest również dookreślona pod względem merytorycznym. Pilotaż pokazał, że oddolne zarządzanie dzielnicą jest przede wszystkim przestrzenią do angażowania obywateli w tworzenie rozwiązań systemowych dotyczących funkcjonowania samorządu miasta, którego mieszkańcy są konstytutywną częścią. Obywatele mają prawo a nawet obowiązek, aby współtworzyć swoje podwórko, osiedle i całe miasta, zmieniać je, aby były bardziej otwarte, przyjazne dla wszystkich. Biuro Dzielniczy powinno być narzędziem, które zapewni obywatelom wsparcie w tym procesie. Jednocześnie może być podmiotem prowadzącym kontrolę społeczną, patrzącym "władzy na rękę". Koncepcja oddolnego zarządzania dzielnicą była też realizowana w formie wspierania aktywności obywatelskiej, zapewniając pomoc w rozwiązywaniu konkretnych problemów i spraw ważnych dla mieszkańców, a także stanowiąc przestrzeń edukacji liderów, zwłaszcza członków Rad Osiedli jako obecnych i przyszłych kadr dla samorządu miasta.

Oceniamy, że projekt “Olsztyńskie Zatorze też może...” był trudny i obarczony dużym stopniem niepewności jeśli chodzi o jego efekty, a osób dość niechętnie lub sceptycznie nastawionych do tej idei było sporo. Jednak przez okres 20 miesięcy udało się zbudować ważne miejsce na mapie społecznej Dzielniczy Zatorze, miejsce coraz bardziej rozpoznawalne, o czym może świadczyć pojawianie się nowych osób, które chcą korzystać z naszej pomocy. Skupiliśmy grupę działaczy, która regularnie uczestniczy w organizowanych spotkaniach i Konferencjach Dzielniczy. Otrzymujemy też pozytywną informację zwrotną, która utwierdza nas w przekonaniu, że koncepcja oddolnego zarządzania dzielnicą ma sens i zasługuje na dalsze utrzymanie i rozwijanie.

Raport opracowała Izabela Jurzyńska